

Назар КІСЬ

*кандидат історичних наук
науковий співробітник відділу нової історії України
Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4143-1862>
e-mail: danylovych@gmail.com*

ІМПЕРСЬКІ РИТУАЛИ ТА ПУБЛІЧНЕ ВІДЗНАЧЕННЯ ПОЛЬСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ЮВІЛЕЇВ У ГАБСБУРЗЬКОМУ ЛЬВОВІ

Показано як імперські ритуали (що застосовувалися при зустрічі цісаря чи для відзначення ювілеїв його правління) стають частиною національних комеморативних практик у Львові. На прикладах польських історичних ювілеїв, продемонстровано процес адаптації і використання у місті загальноєвропейської традиції патріотичних масових заходів. Висвітлено зв'язок між конституційними реформами в державі та переходом національних святкувань із приватної в публічну площину.

Стверджено, що у другій половині XIX ст. у Західній Європі стали популярними масові заходи, покликані укріпити становище панівних еліт. У Російській та Австро-Угорській імперіях святкували дні народження правителів, у Франції – республіканські свята, в Німеччині – ювілеї військових перемог. Встановлено, що за допомогою залізниць можна було збирати великі маси підданих в одному місці під одним приводом, перетворюючи їх у такий спосіб на націю.

Констатовано, що святкування минулих польських перемог було для польських еліт значно безпечнішим заняттям, аніж підготовка нового повстання. Ще й більш патріотичним, аніж звична «органічна праця». Тому комеморативні практики стали надзвичайно популярними в Галичині.

Зазначено, що в часи масової політики політична польська нація не могла вже обмежуватися винятково шляхтою – потрібно було залучати до національного проекту селян-мазурів і міщанство, а оскільки існувала жорстка конкуренція між різними політичними групами, масові заходи «для народу» повинні були бути цікавими і зрозумілими загалу. З'ясовано, що історичні події не лише «згадувалися», вони ще й відповідно трактувалися і популяризувалися: залежно від того, хто займався організацією урочистостей та на кого була спрямована така діяльність, на перший план виводилися або демократичність колишньої Речі Посполитої, або мирне співіснування різних народів («Польщі, Литви і Русі»), або військові перемоги королів, або жертвність, вірність та хоробрість міщанства.

Методологічною основою обрано принципи історизму, об'єктивності й системності. Використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: історіографічного

аналізу, узагальнення, хронологічний, ретроспективний. На основі сучасних досліджень і джерельного матеріалу показано, що із зростанням ролі місцевого самоврядування польський історичний наратив почав домінувати над загальноімперським у публічному просторі Львова, хоча й зберігав видимість лояльності до центральної влади, сповна користуючись конституційними свободами для просування національного «порядку денного». Зазначено, що з часом відбувалися зміни і в тих смислах, які доносилися широкій публіці через ритуали: на зміну королям та перемогам прийшла Конституція 3 травня, яка передбачала права і свободи для «народу» в модерному значенні цього терміна; а із загостренням міжнаціональних стосунків усе видимішою ставала мілітаризація масових урочистостей, коли вже не муніципальна варта, а члени скаутських організацій символічно замінили австрійських військових на вулицях міста.

Ключові слова: ритуал, публічне вшанування, комеморація, національні ювілеї.

Кінець XIX – початок XX ст. у Львові – це період трансформації, який коротко описують фразою «місто з німецького перетворилося на польське». Цей процес охоплював і зміни в публічному житті, у проведенні масових заходів. Зокрема тих, які мали виразний національний польський контекст. Важливою частиною політичного життя того часу стали урочистості з приводу історичних дат, річниць та ювілеїв.

Святкування польських історичних ювілеїв було частиною загальноєвропейського тренду, коли через різні комеморативні практики (як-от річниці правителів, дати важливих перемог тощо), формувалися модерні політичні спільноти. Так можна було «формувати націю» на територіях, розділених імперіями, і символічно «стирати кордони». Відтак мета статті – висвітлити, як саме це відбувалося; на що взорували місцеві еліти, коли організовували маніфестації; які загальноприйняті ритуали того часу вони використовували; як імперські символи і практики використовувалися для формування національного «порядку денного»; як переосмислювалося історичне значення подій минулого. Зробити це можна на прикладі урочистостей другої половини XIX – початку XX ст., зокрема 300-літнього ювілею Люблінської унії 1869 р. та 200-літнього перемоги під Віднем 1883 р. А також відзначень Листопадового і Січневого повстань, Конституції 3 травня і вшанування страти повстанців Вішньовського (Teofil Wiśniowski) та Капусцінського (Józef Kapuściński) у Львові.

У сучасній історіографії це питання у контексті загальноімперських процесів і ритуалів вивчає Даніель Уновський (Daniel Unowsky)¹. Патріс Домбровскі (Patrice Dabrowski) розглядає комеморативні практики як елемент формування модерної польської ідентичності². Часто ця тема пов'язана з історією політичних рухів, персоналій³ чи зі встановленням пам'ятників та формуванням архітектурного «обличчя міста». Маркіян Прокопович, наприклад, досліджує історію відзначення 300-ліття Люблінської унії у Львові в контексті побудови кургану на Високому

¹ Unowski D. The Limits of Loyalty: Imperial Symbolism, Popular Allegiances, and State Patriotism in the Late Habsburg Monarchy / ed. by L. Cole, D. L. Unowsky. New York; Oxford: Berghahn Books, 2009. P. 118–123.

² Dabrowski P. M. Commemorations and the Shaping of Modern Poland. Bloomington: Indiana University Press, 2004. P. XV.

³ Sroka Ł. Rada Miejska we Lwowie w okresie autonomii galicyjskiej 1870–1914: studium o elicie władzy. Kraków: Wyd-wo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2012. 564 s.

замку – першого монумента, створеного з ініціативи громадськості, а не влади⁴. Є праці, у яких проблему національних святкувань у Львові висвітлюють у контексті ширших (загально галицьких) процесів⁵ чи як частину історії м. Львова⁶. Є роботи, зосереджені на конкретних історіях політичних діячів чи інституцій, у яких питання публічних святкувань – частина їх соціальної активності⁷. Також у випадку, коли центр святкувань перебував поза Львовом, увага дослідників зосереджується на подіях у Кракові, хоча у Львові так само відбувалися важливі процеси⁸. У будь-якому разі важливе джерело для дослідження – львівська періодика, яка дає змогу проаналізувати не лише хронологію подій, а й зміну підходів, трактувань чи сприйняття учасниками ідеологічних нюансів, що супроводжували національні ювілеї.

Заходи з нагоди **300-ліття Люблінської унії (1869)** проводилися після того, як в імперії відбулися конституційні перетворення, а місцеве самоврядування одержало широкі повноваження щодо святкувань: право закривати магазини, організувати муніципальну охорону, влаштовувати прикрашання будівель та ілюмінацію, планувати театральні вистави й урочисті походи. І хоча фактично через спротив влади урочистості обмежилися богослужіннями у двох костелах, закладанням наріжного каменю під курган на Високому замку та цензурованою програмою в театрі, святкування стало початком утілення місцевих ініціатив у публічному полі⁹.

50-річчя Листопадового повстання (1880) – перше відзначення повстання в такому форматі. Воно засвідчило втрату позицій місцевих консервативів, які вважали його «трагічною помилкою», і демонструвало ріст популярності демократів, для яких саме Листопадове повстання було «прикладом для наступних поколінь». У Ратуші (щоправда під наглядом поліції) читали лекції на історичну тематику, богослужіння відбулися в костелах і синагозі (але не в Латинській катедрі – головному храмі міста), ветерани урочисто пройшлися вулицями на збори до Міського казина, де їх вітали і члени Ради міста (однак сама хода не стала «загальноміською маніфестацією»)¹⁰.

Зовсім інший рівень залучення місцевої еліти до проведення масових заходів можна побачити під час урочистостей із нагоди **200-ліття перемоги під Віднем (1883)**. Це був бездоганний в ідеологічному плані ювілей. З одного боку, перемога короля Речі Посполитої Яна III Собеського (Jan III Sobieski) і привід згадати про славу польської зброї. З другого – захист Відня, столиці Габсбургів, від зовнішніх ворогів. Тому урочисті богослужіння провели і в Латинській катедрі, на вулицях грали оркестри, святкова хода пройшла від пл. Ринок (Королівської кам'яниці) до Високого замку, де відкрили пам'ятний знак на честь перемоги Яна III над

⁴ Prokopovych M. Habsburg Lemberg: architecture, public space, and politics in the Galician capital, 1772–1914. (Central European Studies). West Lafayette: Purdue University Press, 2009. 357 p.

⁵ Sierżęga P. Obchody rocznicy unii lubelskiej na terenie Galicji w 1869 roku. *Galicja i jej dziedzictwo*. Rzeszów, 2001. T. 15. S. 146–199.

⁶ Серета О. Масові урочистості та міський публічний простір. *Історія Львова*. Львів, 2007. Т. 2. С. 301–317.

⁷ Michalska-Bracha L. Od powstania styczniowego do niepodległości. O lwowskiej inteligencji z powstańczą biografią w tle. *Studia z historii społeczno-gospodarczej*. 2018. T. XIX. S. 15–32.

⁸ Mróz S. «Wystawa zabytków z czasów króla Jana III i jego wieku» – wielkie przedsięwzięcie w ramach krakowskich uroczystości dwusetnej rocznicy wiktoria wiedeńskiej. *Zeszyty naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne*. 2019. Nr 146, z. 1. S. 81–99.

⁹ Prokopovych M. Habsburg Lemberg: architecture... P. 214.

¹⁰ Obchód 50letniej rocznicy. *Gazeta Narodowa*. 1880. 30 listopada. S. 2–3.

татарами. Була і святкова ілюмінація, і вистава в театрі, а за порядком стежила «громадянська варта»¹¹.

100-ліття Конституції 3 травня (1891) теж можна вважати лояльним приводом для свята. Австро-Угорщина була конституційною монархією, відповідно, «свободи і порядок», згадані в тексті Конституції, забезпечувала влада Габсбургів. Але польські демократи наповнювали цю тезу додатковим змістом – дата 3 травня для них була нагадуванням, що «народ» складається не лише зі шляхти, а й із міщанства та селянства. Таку ідею вони просували під час урочистостей. Наприклад, в оформленні будівлі Ратуші використали образи «шляхтича», «селянина», «робітника», «сибіряка – повстанця на засланні» і «єврея», а також «польської жінки, яка навчає польських дітей». Галицьку ошадну касу прикрашала картина «селянин, селянка, шляхтич, міщанин і жебрак»¹².

Натомість, коли йдеться про **Вшанування повстанців Т. Вішньовського та Ю. Капуцінського (1897 і 1907)** чи про **50-ту річницю Січневого повстання (1913)**, важко говорити про лояльність. Процесії з центру міста до Гори страт, яку порівнювали з Голгофою, жалобні вінки від «польських селян», «польських жінок» та Ради міста вшановували тих, хто зі зброєю в руках боровся проти австрійського панування¹³. У випадку із Січневим повстанням хоч йшлося про «московські кулі та шибениці», однак питання «відновлення національних прав» однозначно передбачало символічний конфлікт із владою¹⁴.

Варто зауважити, що Львів другої половини XIX ст. – це місто, де багато учасників повстань знайшли прихисток після поразок від російського уряду. Тут було більше свободи, якщо порівнювати з російською чи німецькою частинами розділеної Речі Посполитої. Згодом цей статус «емігрантської столиці» почав зобов'язувати, що вилилося в ідею, ніби Львів має «показати приклад решті Польщі»¹⁵.

Місцеві еліти брали за приклад усталені вже на той час імперські ритуали. Наприклад, Францішек Смолька (Franciszek Smolka) планував на честь 300-ліття Люблінської унії зробити день ювілею офіційним вихідним. За аналогією із візитами цісаря чи з річницями його правління мали бути гарматні салюти, святкові богослужіння та урочиста хода. Планували також провести виставу в театрі Скарбка і навіть організувати «громадянську варту» для забезпечення порядку. Останнє – дуже важлива в символічному плані річ. Це – свідчення спроможності «навести лад» у місті, тобто заявка на реальну владу¹⁶. Більшість задуманого реалізувати не вдалося, але тенденція на те, щоб символічно зайняти місце влади, зберігалася впродовж усього наступного періоду.

Наприклад, один з обов'язкових елементів державних святкувань – богослужіння – активно використовували для пропагування «національної справи». На початках автономії це були служби в домініканському чи бернардинському костелі, куди приходили нечисленні політичні активісти¹⁷. Згодом учасників ставало

¹¹ Sobiesciana. Uroczystości lwowskie. *Gazeta Lwowska*. 1883. 12 września. S. 1–2.

¹² Dekoracja miasta. *Kurjer Lwowski*. 1891. 3 maja. S. 2.

¹³ Obchód pięćdziesiątej rocznicy stracenia Wiśniowskiego i Kapuścińskiego. *Kurjer Lwowski*. 1897. 1 sierpnia. S. 4–5.

¹⁴ 1863–1913. *Kurjer Lwowski*. 1913. 22 stycznia. S. 5.

¹⁵ Michalska-Bracha L. Od powstania styczniowego... S. 15–32.

¹⁶ Prokopowych M. Habsburg Lemberg: architecture... P. 211.

¹⁷ Ibid. P. 212.

більше, а до польських патріотичних акцій долучалися юдеї, які проводили урочисті богослужіння в синагогах¹⁸. Зрештою, центром стала Латинська катедра – головний храм міста, де відтепер шанувували не лише цесаря Франца Йосифа (Franz Joseph), а й страчених австрійською владою повстанців¹⁹.

Частиною святкування імператорських (державних) ювілеїв була святкова ілюмінація, прикрашення будинків і т. зв. ілюмінаційні картки – паперові наліпки на вікна. Популярні зображення в таких випадках – портрети цесаря, імперські орли, штандарти в кольорах Габсбургів та краю. Цю традицію також переосмислили і взяли на озброєння для патріотичних урочистостей. Так, під час відзначення 100-річчя Конституції 3 травня у 1891 р. влаштували багаття на Високому замку, у парку Кілінського та на Янівському узгір'ї. Будівлі освітили газовими й електричними ліхтарями, китайськими ліхтариками, а також звичайними свічками, які виставляли на підвіконнях приватних помешкань і магазинів²⁰. А під час відзначення 50-річчя Січневого повстання у 1913 р. випустили спеціальні ілюмінаційні картки з польськими орлами та зображенням зброї, кошти від продажу яких спрямовували на підтримку ветеранів повстання²¹.

Одним із важливих елементів ритуалу був театр. Театральні програми ретельно підбирали для зустрічі цесаря або для місцевих еліт у дні державних свят. І якщо 1869 р. програма, присвячена 300-літтю Люблінської унії, була сильно цензурована²², то в 1913 р. про цензуру вже не йшлося. Щобільше, сам захід до театру, коли члени «Сокола» в польових одностроях віддавали честь ветеранам повстання 1863 р., перегукувався із зустріччю цесаря гренадерів почесної варти²³.

Головною зміною, яка характеризувала всі ці заходи, був перехід національних святкувань із приватної площини в публічну. У 1869 р. активісти мали збиратися невеликими групами і непомітно рухатися в бік Високого замку, оскільки влада не погодила урочисту ходу з центру міста до місця закладення наріжного каменю під Копець унії. «Легалізація» відбулася за 2 роки – в 1871-му урочисту процесію таки провели²⁴. Багато залежало від самого ювілею – на ранніх етапах автономії не кожен захід (наприклад, річниці повстань) міг одержати повну підтримку влади та сприяння при «виході на вулицю». Тому 1880 р. ветерани Листопадового повстання хоч і пройшли урочистою ходою від домініканського костелу до Міського касина, але це ще не був «міський» захід²⁵. Тоді як більш лояльну до державної влади 200-річну річницю перемоги Яна III Собеського під Віднем відзначали і «загальноміським походом» з оркестром від пл. Ринок до Високого замку²⁶.

Під час відзначення 100-річчя Конституції 3 травня була не лише святкова хода, а й прохід колони через спеціально збудовану тріумфальну арку. Цьому сприяв

¹⁸ Obchód 50letniej rocznicy. S. 2–3.

¹⁹ W rocznicę stracenia. *Kurier Lwowski*. 1907. 31 lipca. S. 5.

²⁰ Uroczysty obchód. *Gazeta Lwowska*. 1891. 5 maja. S. 3; Stuletnia rocznica konstytucji 3 maja we Lwowie. *Dodatek do Nr 124 Kurjera Lwowkiego*. 1891. 4 maja. S. 1–2.

²¹ 1863–1913. *Kurjer Lwowski*. 1913. 22 stycznia. S. 5.

²² Prokopowych M. Habsburg Lemberg: architecture... P. 214.

²³ 1863–1913. *Kurjer Lwowski*. 1913. 23 stycznia. S. 1–2.

²⁴ Prokopowych M. Habsburg Lemberg: architecture... P. 213.

²⁵ Obchód 50letniej rocznicy. S. 2–3.

²⁶ Sobieszciana. Uroczystości lwowskie. *Gazeta Lwowska*. 1883. 12 września. S. 1–2.

контекст ювілею – відзначення конституційних прав та свобод, що гарантувалися і в Австро-Угорщині. Проте 1891 р. через арку проїжджав уже не цісар зі свитою, а ніби сам «народ», якого вітали учні шкіл із біло-червоними прапорами в руках²⁷. Що далі, то сильнішими ставали національні акценти під час таких процесій. Наприклад, цікавий випадок 1897 р., коли відзначали 50-ті роковини від втрати австрійською владою польських повстанців Т. Вішньовського і Ю. Капусцінського. З центру міста на Гору страт (де в 1847 р. повісили повстанців) вирушили представники Ради міста, «жінки-польки», представники «польського селянства» і члени місцевих патріотичних організацій²⁸. Згодом такі урочисті походи взагалі почали нагадувати військові паради: 1913 р., у 50-ту річницю Січневого повстання, ветерани, скаути та студенти зі смолоскипами пройшли від Личаківського цвинтаря до пам'ятника Адамові Міцкевичу (Adam Mickiewicz)²⁹. Так, за півстоліття традиція патріотичних польських маршів Львовом пройшла еволюцію від пересування невеликими групами до масштабних парамілітарних заходів.

Питання, чи така мілітаризація була свідомим протиставленням себе офіційному Відню, чи радше наслідуванням імперських ритуалів, – відкрите. Фактом, однак, залишається існування численних запозичень під час проведення місцевих патріотичних заходів. Це і проведення «ранкової побудки», і оркестри на вулицях, і участь парамілітарних структур. Під час візитів до Львова імператора Франца Йосифа багато уваги приділяли військовим: його зустрічали гренадери почесної варти, військові оркестри марширували вулицями міста зранку і ввечері (під час «побудки» та «відбою»), сам цісар пересувався містом у супроводі офіцерів³⁰. Такі практики вплинули й на національні святкування: оркестри стали частиною патріотичних заходів, як-от відзначення Конституції 3 травня³¹, а скаути в одностроях брали участь чи не в усіх значних акціях кінця XIX – початку XX ст.³².

Не лише ритуали адаптовували й переосмислювали. Зміни заторкнули і «ландшафт міста»: з'явилися нові об'єкти на «патріотичній карті» (як-от пам'ятник Адамові Міцкевичу чи некрополь повстанців на Личаківському цвинтарі), а наявні почали сприйматися по-іншому. Так, гора Франца Йосифа стала Кіпцем Люблінської унії, Латинська катедра з головного католицького храму міста – центром польського патріотизму. На Ратуші вивішували не лише святкові штандарти з нагоди уродин цісаря, а й жалобні стяги на честь страчених австрійською владою повстанців, а Гору страт – місце втрати злочинців – порівняно з Голгофою.

REFERENCES

1863–1913. (1913, Styczeń 22). *Kurjer Lwowski*, 5 [in Polish].

1863–1913. (1913, Styczeń 23). *Kurjer Lwowski*, 1–2 [in Polish].

²⁷ Uroczysty obchód. S. 3; Stuletnia rocznica konstytucji 3 maja we Lwowie. S. 1–2.

²⁸ Obchód pięćdziesiątej rocznicy stracenia Wiśniowskiego i Kapuścińskiego. *Kurjer Lwowski*. 1897. 1 sierpnia. S. 4–5.

²⁹ 1863–1913. *Kurjer Lwowski*. 1913. 22 stycznia. S. 5.

³⁰ Кісь Н. 2020. Цісар прибуває! Візити Франца Йосифа до Львова. *Центр міської історії. Інтерактивний Львів*. URL: <https://lia.lvivcenter.org/uk/themes/kaiser-visits/>

³¹ Uroczysty obchód. S. 3; Stuletnia rocznica konstytucji 3 maja we Lwowie. S. 1–2.

³² 1863–1913. *Kurjer Lwowski*. 1913. 23 stycznia. S. 1–2.

Dabrowski, P. (2004). *Commemorations and the Shaping of Modern Poland*. Bloomington: Indiana University Press [in English].

Dekoracja miasta. (1891, Maj 3). *Kurjer Lwowski*, 2 [in Polish].

Kis, N. (2020). Tsisar prybuvaie! Vizyty Frantsa Yosyfa do Lvova [The Emperor is coming! Franz Joseph's Visits to Lviv (in Ukrainian)]. *Center for Urban History. Lviv Interactive*. Retrieved from <https://lia.lvivcenter.org/uk/themes/kaiser-visits/> [in Ukrainian].

Michalska-Bracha, L. (2018). Od powstania styczniowego do niepodległości. O lwowskiej inteligencji z powstańczą biografią w tle. *Studia z historii społeczno-gospodarczej XIX I XX wieku*, 19, 15–32 [in Polish].

Mróz, S. (2019). «Wystawa zabytków z czasów króla Jana III i jego wieku» – wielkie przedsięwzięcie w ramach krakowskich uroczystości dwusetnej rocznicy wiktorii wiedeńskiej. *Zeszyty naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne*, 146 (1), 81–99 [in Polish].

Obchód 50letniej rocznicy. (1880, Listopad 30). *Gazeta Narodowa*, 2–3 [in Polish].

Obchód pięćdziesiątej rocznicy stracenia Wiśniowskiego i Kapuścińskiego. (1897, Sierpień 1). *Kurjer Lwowski*, 4–5 [in Polish].

Prokopovych, M. (2009). *Habsburg Lemberg: architecture, public space, and politics in the Galician capital, 1772–1914*. (*Central European Studies*). West Lafayette: Purdue University Press [in English].

Sereda, O. (2007). Masovi urochystosti ta miskyi publichnyi prostir. In *Istoria Lvova* (Vol. 2, pp. 301–317). Lviv [in Ukrainian].

Sierzęga, P. (2001). Obchody rocznicy unii lubelskiej na terenie Galicji w 1869 roku. *Galicja i jej dziedzictwo*, 15, 146–199 [in Polish].

Sobiesiana. Uroczystości lwowskie. 1883, Wrzesień 12). *Gazeta Lwowska*, 1–2 [in Polish].

Sroka, Ł. (2012). *Rada Miejska we Lwowie w okresie autonomii galicyjskiej 1870–1914: studium o elicie władzy*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego [in Polish].

Stuletnia rocznica konstytucji 3 maja we Lwowie. Dodatek do Nr. 124 (1891, Maj 4). *Kurjer Lwowski*, 1–2 [in Polish].

Unowski, D. (2009). *The Limits of Loyalty: Imperial Symbolism, Popular Allegiances, and State Patriotism in the Late Habsburg Monarchy*. New York; Oxford: Berghahn Books [in English].

Uroczysty obchód. (1891, Maj 5). *Gazeta Lwowska*, 3 [in Polish].

W rocznicę stracenia. (1907, Lipiec 31). *Kurier Lwowski*, 5 [in Polish].

Nazar KIS

PhD

Researcher at the Department of Modern History of Ukraine

I. Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of the

National Academy of Sciences of Ukraine

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4143-1862>

e-mail: danylovykh@gmail.com

IMPERIAL RITUALS AND PUBLIC CELEBRATION OF POLISH NATIONAL ANNIVERSARIES IN HABSBURG LVIV

The study shows how imperial rituals (traditionally used at the meeting of the emperor or to celebrate the anniversaries of his reign) become part of national commemorative practices in Lviv. The process of adaptation and use of the European tradition of patriotic mass events in the city is demonstrated on the examples of Polish historical anniversaries. The connection between the constitutional reforms in the state and the transition of national celebrations from the private to the public sphere is highlighted.

It is alleged that in the second half of the 19th century in Western Europe became popular mass events designed to strengthen the position of ruling elites. In the Russian and Austro-Hungarian empires celebrated the birthdays of rulers, in France – the republican holidays, in Germany – the anniversaries of military victories. With the help of railways, it was possible to gather large masses of subjects in one place under one pretext, thus «turning» them into a nation.

It was stated that celebrating past Polish victories was a much safer occupation for Polish elites than preparing for a new uprising. Even more patriotic than the usual «organic work». Therefore, commemorative practices have become extremely popular in Halychyna.

As noted, in the days of mass politics, the Polish political nation could no longer be limited exclusively to the nobility, it was necessary to involve the Masurian peasants and the bourgeoisie in the national project. And since there was fierce competition among various political groups, mass events «for the people» had to be interesting and understandable to the general public. It was found that historical events were not only «mentioned», they were also interpreted and popularized accordingly. Depending on who organized the celebrations and to whom such activities were directed, either the democracy of the former Commonwealth, or the peaceful coexistence of different nations («Poland, Lithuania, and Rus'»), or the military victories of kings, or sacrifice, loyalty and the courage of the bourgeoisie were brought to the fore.

The methodological basis of the study comprises the principles of historicism, objectivity, and systematics. General scientific and special research methods were used in solving the set tasks: historiographical analysis, generalization, chronological, retrospective. The scientific novelty of the work lies in a comprehensive analysis of the state of the study of the issue in modern historiography and a comparison of existing data with the available evidence of the time. And also in the complex analysis of mass actions as the phenomenon. Based on modern research and source material, it is shown that with the growing role of local self-government, the Polish historical narrative began to dominate over the general imperial in the public space of Lviv. At the same time, it maintained a semblance of loyalty to the central government, taking full advantage of constitutional freedoms to advance the national «agenda». Over time, there were changes in the senses that reached the general public through rituals: kings and victories were replaced by the constitution of May 3, which provided rights and freedoms for the «people» in the modern sense of the term. And with the aggravation of interethnic relations, the militarization of mass celebrations became more visible, when the municipal guards were no longer the municipal guards, but members of the scout organizations, which symbolically replaced the Austrian military on the city streets.

Prospects for further research are that this period was very full of similar actions, which have not yet been the subject of research by historians. Their analysis will help to better understand the processes that eventually led to the well-known events in Lviv after the First World War.

Keywords: ritual, public honoring, commemoration, national anniversaries.